

OBC: LES MÚSIQUES DE PAU CASALS

Obres de Manén, Gerhard i Beethoven

Diumenge, **28 de febrer de 2021**

18h - KURSAAL - Sala Gran

Destinada a ser una de les formacions musicals més importants del seu moment a l'estat espanyol, l'**Orquestra Pau Casals** va tenir una vida curta (1920-1936) però intensa, estroncada per la fatalitat d'una guerra, la "Civil", que seria tan letal com el subsegüent conflicte mundial que deixaria una estela de milions de morts a Europa. Una orquestra, en definitiva, de rumb abruptament interromput, però que seria l'embrió del que a partir de 1944 esdevindria l'Orquestra Municipal de Barcelona (antecessora de la futura OCB i avui OBC) fundada i dirigida per Eduard Toldrà.

Art i ètica van ser els eixos vertebradors de l'orquestra que Pau Casals, d'inqüestionable i incontestable projecció internacional –sobretot per la seva faceta com avirtuós del violoncel–, va dirigir amb rigor, exigència i afabilitat cap als seus músics, que amb justícia idolatren el qui, encara avui, anomenem "el Mestre".

L'ètica del compromís inherent al músic del Vendrell va mostrar-se en una programació que incloïa els grans "clàssics" (de Bach a Brahms, passant per Mozart, Beethoven, Schubert o Schumann), els compositors contemporanis estrangers (com ara Berg) i els catalans (Garreta, Pahissa, Blancafort, etc.). A tot plegat, cal afegir-hi la nòmina d'intèrprets i de directors convidats (Stravinsky, Falla, Morera, Strauss...) que hi van treballar, convidats per Casals. I sempre amb una programació que ha servit de model per a molts dels concerts que encara avui escoltem a L'Auditori o al Palau de la Música, basats en l'audició de peces simfòniques, simfònico-corals i concertants-instrumentals.

El concert d'avui, doncs, és tan sols una petita mostra del que podria haver estat un d'aquells concerts, majoritàriament dirigits pel músic tarragoní.

Cada cop més conegut i reconegut gràcies a l'associació que du el seu nom, **Joan Manén** (1883-1971) és un dels grans noms de la música del Noucentisme. Compositor i violinista, l'obra d'aquest artista barceloní és de les més sòlides d'una generació que inclou també noms com els d'Eduard Toldrà, Joaquim Serra o Juli Garreta. El seu *Divertimento* per a orquestra (1946) vol ser evocador d'una forma musical –cosina germana de la suite– que té en els compositors de la segona meitat del segle XVIII (per exemple Mozart) alguns dels seus principals valedors. En el cas que ens ocupa, Manén juga amb transparència i llum en el tractament de la melodia i de l'harmonia. El músic català aposta per fer una mirada enre-re, però amb un llenguatge que es basa de ple en les opcions neoclàssiques del segle XX.

Pocs noms com el de **Robert Gerhard** (1896-1970) sintetitzen a casa nostra la perfecció d'un diàleg entre tradició i modernitat. Polifacètic i eclèctic, el músic de Valls va beure del mestratge de Felip Pedrell i d'Enric Granados –valedors de la tradició nacionalista–, però també del d'Arnold Schönberg, de qui va ser deixeble. Gràcies a Gerhard, i amb la complicitat i el suport de Pau Casals, Barcelona va poder viure durant uns quants anys en contacte amb l'avantguarda musical europea, i que culminarien el 1936 amb el tercer dels congressos de musicologia organitzats per la Societat Internacional de Música Contemporània.

L'any 1931, Robert Gerhard va dirigir el sisè concert de tardor que l'Orquestra Pau Casals celebrava al Palau de la Música Catalana. En aquella ocasió, va estrenar-hi les Sis cançons populars catalanes, amb la complicitat de la soprano Conxita Badia. De fet, es tractava de les versions per a veu i orquestra de sis de les catorze cançons, originals per a veu i piano, que s'havien interpretat per primera vegada (també amb Conxita Badia i al Palau de la Música) el 1929. La calàndria, La mort i la donzella, El petit vailet, El cotiló, Enemic de les dones i Els ballaires dins un sac són els temes orquestrats per Gerhard, que prescriu a la partitura corda, vent, percussió i arpa, a més de la veu humana. Un any després d'aquella estrena (exitosa) a Barcelona, Conxita Badia va interpretar el cicle a Viena, acompanyada de l'Orquestra Simfònica de Viena, en aquella ocasió dirigida per Anton Webern.

Les cançons tenen ocasionalment un regust popular, fins i tot proper a la sardana (El petit vailet) o a la corrandà (Enemic de les dones), que contrasta amb elements de clara aposta per la transgressió en l'harmonia (El cotiló). Una excel·lent mostra que sintetitza l'estil i les opcions estètiques de Gerhard.

Tot i que en alguns moments podria semblar influïda per Haydn (especialment el darrer moviment), la primera de les nou simfonies de **Ludwig van Beethoven** (1770-1827) apunta ja la genialitat del compositor alemany. Molt més que la segona simfonia, de tall encara "clàssic", aquesta pàgina –estrenada el 1800– anuncia un romanticisme que vol anar més enllà del *Sturm und Drang* del qual és hereu. Tanmateix, el compositor se cenyeix als quatre moviments que vertebraven la simfonia com a forma, un model que Beethoven mantindrà en les següents vuit i que culminarà amb la trencadora intervenció de la veu humana a la novena i darrera.

Jaume Radigales
Crític musical

FITXA ARTÍSTICA

Alexander Liebreich, director

Anna Alàs i Jové, mezzosoprano

Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya

PROGRAMA

JOAN MANÉN (Barcelona 1883 - 1971)

-*Divertiment*, op. A-32 (1946)

ROBERT GERHARD (Valls 1819 - Cambridge 1970)

-*Sis cançons populars catalanes* (1931)

La calàndria

La mort i la donzella

El petit vailet

El cotiló

L'enemic de les dones

Els ballaires dins un sac

LUDWIG VAN BEETHOVEN (Bonn 1770 - Viena 1827)

- *Simfonia n. 1 en Do*, op. 21 (1800)

Adagio molto. Allegro con brio

Andante cantabile con moto

Menuetto: Allegro molto e vivace

Finale: Adagio. Allegro molto e vivace